

РЕФОРМУВАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ: НАПРЯМИ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ

Анатолій Кодинець,

*доцент кафедри інтелектуальної власності Київського національного університету імені Тараса Шевченка,
доктор юридичних наук, доцент*

У статті досліджуються концептуальні засади реформування системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні та норми чинного законодавстві, що регулюють відносини у сфері охорони прав на результати інтелектуальної, творчої діяльності. Аналізуються положення законодавства, деталізуються шляхи його вдосконалення, описуються кроки, що робляться у цьому напрямі в Україні. У межах предмета дослідження наголошується на проблемах нормативного регулювання відносин інтелектуальної власності, звернуто увагу на суперечність положень спеціальних законів про інтелектуальну власність та норм Цивільного кодексу України, формулюються висновки щодо вдосконалення національної системи правової охорони інтелектуальної власності.

Ключові слова: інтелектуальна власність, концепція, реформування, державна система охорони інтелектуальної власності, об'єкти інтелектуальної власності, цивільне законодавство

Послідовне й ефективне проведення економічних реформ не можливе без здійснення суттєвих перетворень, спрямованих на активізацію інноваційної діяльності, підвищення конкурентоспроможності новітніх технологій, розвиток інформаційної сфери суспільства. Виконання зазначених завдань досягається не лише шляхом реформування механізму державної регулювання системи інтелектуальної власності, але і за допомогою оновлення законодавчого масиву, присвяченого охороні прав на результати інтелектуальної, творчої діяльності.

Засади формування правоохоронного механізму в галузі використання результатів інтелектуальної діяльності були закладені прийнятими ще у 90-ті рр. спеціальними законами про охорону прав на деякі об'єкти інтелектуальної власності [1–5] та Цивільним кодексом України [6]. Останній не лише значно розширив сферу права інтелектуальної власності, але й суттєво збагатив його змістовне

наповнення, зафіксувавши правове регулювання відносин інтелектуальної власності в окремій структурній частині кодексу — книзі 4. Подальше вдосконалення нормативного регулювання у галузі охорони результатів творчої діяльності передбачає деталізацію положень Цивільного кодексу України на рівні законів, підзаконних правових актів, створення надійних механізмів реалізації та захисту прав їхніх суб'єктів. Необхідним є також приведення чинного нормативного матеріалу у відповідність до концепції і загальних підходів, визначених Цивільним кодексом України та з урахуванням положень Угоди про асоціацію [7], укладеною між Україною та Європейським Союзом, глава 9 якої містить вимоги і стандарти щодо охорони прав інтелектуальної власності.

Передусім зазначимо, що потреба реформування національної системи правової охорони об'єктів інтелектуаль-

ної власності назріла дуже давно. На необхідність проведення суттєвих трансформацій законодавчого регулювання відносин інтелектуальної власності неодноразово звертали увагу як науковці, так і юристи-практики. На цьому наголошувалося у працях Г. Андрощука [8], Ю. Капіци [9], О. Кохановської [10], Н. Кузнецової [11], О. Орлюк [12], О. Харитонової [13] та інших вчених.

Метою цієї публікації є аналіз напрямів реформування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні, дослідження проблем і суперечностей чинного законодавстві України, що регулює відносини у сфері інтелектуальної діяльності, визначення стану його розвитку, а також формулювання висновків і пропозицій, спрямованих на вдосконалення законодавства в галузі охорони прав інтелектуальної власності. При підготовці цієї публікації використовувались як загальнонаукові, так і спеціально-юридичні методи дослідження правових явищ та юридичних категорій.

Минулого року розпорядженням Кабінету Міністрів України від 01.06.2016 р. № 402-р була схвалена Концепція реформування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні (надалі — Концепція) [14], згідно з якою основними напрямами її реалізації визначено: запровадження прозорої дворівневої структури державної системи правової охорони інтелектуальної власності, за якої Мінекономрозвитку забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері інтелектуальної власності, а національний орган інтелектуальної власності виконує певні публічні функції (владні повноваження) з реалізації державної політики у зазначеній сфері; реорганізація системи колективного управління майновими авторськими та суміжними правами; удосконалення національного законодавства та його гармонізація із законодавством ЄС.

Аналізуючи напрями реформування та зміни, що пропонуються в Концепції, не можемо не зауважити певні недоліки такого процесу. Насамперед, викликає зауваження обрана урядом послідовність напрямів проведення змін системи охорони інтелектуальної власності.

Передусім реформування має на меті запровадження прозорої структури державної системи правової охорони інтелектуальної власності, і лише останній напрям запропонованих змін спрямований на удосконалення національного законодавства. Скоріш за все, має бути навпаки, проведення законодавчих змін має передувати чи, принаймні відбуватися паралельно із реформуванням державної системи органів, що реалізують політику у сфері охорони об'єктів інтелектуальної власності. Ефективність системи діяльності органів державної влади безпосередньо пов'язана із змістом законодавчих норм. Беручи за основу конституційний принцип про залежність змісту і спрямованості діяльності держави від прав і свобод людини (зокрема прав інтелектуальної власності), наголосимо на первинності оновлення законодавчого механізму права інтелектуальної власності.

Упродовж останніх десяти років декілька разів змінювалася система органів державної влади у сфері інтелектуальної власності, проте зазначені трансформації не привели до суттєвого покращення законодавчого регулювання, створення дієвих гарантій реалізації та захисту прав творців на результати інтелектуальної, творчої діяльності. Спеціальний орган виконавчої влади, що реалізовує політику у сфері інтелектуальної власності періодично змінював свою назву та відомчу підпорядкованість. Спочатку Державне патентне відомство України було реорганізовано в Державний департамент інтелектуальної власності Міністерства освіти і науки України, потім — у Державну службу інтелектуальної власності

сті України. Наразі Концепція пропонує запровадження дворівневої структури державної системи охорони інтелектуальної власності, що передбачає ліквідацію Державної служби інтелектуальної власності та створення на базі ДП «Український інститут інтелектуальної власності» національного органу інтелектуальної власності. Постановою Кабінету Міністрів України від 23.08.2016 р. № 585 [15] було ліквідовано Державну службу інтелектуальної власності, завдання та функції з реалізації державної політики у сфері інтелектуальної власності було покладено на Міністерство економічного розвитку і торгівлі України.

Водночас проведення інфраструктурних змін не зумовило оновлення законодавчої системи охорони інтелектуальної власності. Залишилися чинними положення Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», що стосуються деклараційного патенту на винахід та деклараційного патенту на корисні моделі, хоча зазначені патенти вже з 2004 р. не видаються в Україні, а ті, що були видані, припинили свою чинність. Однак положення названого Закону так і не були змінені.

Однією з вимог, які закріплені Угодою про асоціацію стосовно вдосконалення механізму правової охорони промислових зразків є закріплення додаткової умови їх патентоздатності у національному законодавстві — індивідуальності. Промисловий зразок є таким, що має індивідуальний характер у випадку, коли загальне враження, яке він справляє на поінформованого користувача, відрізняється від загального враження, котре він справляє на такого користувача будь-який інший промисловий зразок, доведений до загального відома (ст. 213 Угоди). Імплементация зазначених положень Угоди, крім внесення суто формальних законодавчих змін, вочевидь, передбачатиме перевірку заявлених для отримання охорони промислових зразків

на відповідність їх вимогам індивідуального характеру. Відтак, мають бути уточнені положення законодавства про процедуру патентування промислових зразків, що зрештою вимагатиме коригування функцій патентного відомства та збільшення кількості його працівників. Патентне відомство при видачі патенту на промислові зразки повинне буде перевіряти наявність у заявленому об'єкті індивідуального характеру, інакше норми Угоди залишаться не реалізованими на практиці. Тож іще раз наголосимо на первинності реформування нормативного масиву охорони об'єктів інтелектуальної власності та залежності інфраструктурних перетворень системи органів державної влади від можливих законодавчих трансформацій.

Відповідно до Концепції [14] удосконалення національного законодавства та його гармонізація із законодавством ЄС має здійснюватися шляхом: виконання плану імплементації Угоди про асоціацію; внесення змін до законодавства щодо: правової охорони об'єктів авторського права та суміжних прав, винаходів, корисних моделей, промислових зразків, комерційних позначень (торговельних марок, географічних позначень, фірмових найменувань) з урахуванням досвіду держав ЄС; порядку розподілу прав на об'єкти інтелектуальної власності, створені у зв'язку з виконанням трудового договору, договору за замовленням, за рахунок коштів державного бюджету; захисту прав інтелектуальної власності, зокрема й щодо захисту авторського права та суміжних прав в Інтернеті; відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності (зміни до Кримінального кодексу України та Кодексу України про адміністративні правопорушення).

Перше, що привертає увагу під час аналізу запропонованих Концепцією законодавчих змін — це вдосконалення положень про адміністративну та кримінальну відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності

РЕФОРМУВАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА

сті шляхом внесення змін до норм відповідних кодексів.

Наразі Кримінальним кодексом України [16] у ст.ст. 176, 177, 229, 231-323 встановлена відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності, проте, незважаючи на досить тривалий період чинності цих положень, кількість осіб, які були притягнуті до кримінальної відповідальності за вчинення таких злочинів є незначною. Цей факт вважаємо не випадковим. Потерпілий внаслідок притягнення правопорушника до кримінальної відповідальності отримує моральне задоволення. Штрафи за вчинення злочинів спрявляються у дохід держави, а для отримання компенсації заподіяних збитків особа має ініціювати судове провадження у порядку цивільного судочинства. Варто визнати також, що ступінь суспільної небезпечності від вчинення злочинів у сфері інтелектуальної власності є набагато нижчим від злочинів, які посягають на життя чи здоров'я особи, конституційні чи політичні права. Часто аргументом прихильників криміналізації правопорушень у сфері інтелектуальної власності й інформаційних відносин є проведення аналогій з позбавленням права власності (наприклад, контрафакт — це така сама крадіжка), що повинно мати наслідком однакові форми покарання правопорушників. З таким підходом не можемо погодитися, оскільки на відміну від примусового позбавлення права власності, коли потерпілий позбавляється матеріального блага (речі) внаслідок вчинення протиправних діянь, у сфері результатів інтелектуальної діяльності суб'єкт не позбавляється блага та не обмежується в можливості його використання. Потерпілий, зазвичай, недоотримує прибуток (упущена вигода), на яку розраховував у зв'язку із реалізацією своїх майнових повноважень у сфері інтелектуальної діяльності.

Крім того, треба враховувати, що за сучасних інформаційних технологій від-

буваються постійні процеси інформаційного обміну. За цих обставин посилення кримінальної відповідальності за вчинення правопорушень у сфері інтелектуальної власності може загрожувати розвитку інформаційного суспільства в Україні, заснованого на засадах вільного доступу до телекомунікаційних систем, відкритому інформаційному обміні та поширенні інформації. Захист від правопорушень у межах системи інтелектуальної власності має передбачати, насамперед, застосування адміністративно-правових санкцій та компенсаційних заходів цивільно-правового впливу. Лише в тих сферах, де існує публічно-правовий інтерес суспільства у збереженні інформації, забезпечення інформаційної безпеки й інформаційної політики можуть бути ефективно реалізовані кримінально-правові санкції.

По-друге, запропоновані Концепцією напрями реформу системи правової охорони інтелектуальної власності, залишили осторонь проблематику приведення норм спеціальних законів про інтелектуальну власність у відповідність до положень Цивільного кодексу України. Загалом складається враження, що розробники Концепції забули про те, що Цивільний кодекс України є основним, базовим кодифікованим актом, який регулює відносини інтелектуальної власності.

Зазначимо, що у процесі формування національної системи нормативної охорони результатів інтелектуальної діяльності вітчизняний законодавець використав принципи єдності та диференціації, закріпивши загальні підходи до регламентації відносин з розпоряджання правами інтелектуальної власності у Главі 75 та Книзі 4 ЦК України, а особливості правової охорони деяких об'єктів інтелектуальної власності — у спеціальних законах. Наслідком реалізації цих принципів стало виникнення низки суперечностей між положеннями Цивільного кодексу України та нормами спеціальних законодавчих актів.

Аналізуючи зміни, що відбулися в галузі цивільного законодавства, яке регулює відносини інтелектуальної власності, слід констатувати, що починаючи з 2003 р. (дати прийняття Цивільного кодексу України), вітчизняне законодавство про інтелектуальну власність фактично не було змінено. Цивільний кодекс України так і не став тим поштовхом, який би забезпечив оновлення відповідної законодавчої бази, а багато його норм (деякі з яких мають справді новаторський характер) так і не отримали своєї конкретизації на рівні спеціальних законів і підзаконних правових актів.

Наведемо декілька прикладів. Стаття 429 ЦК України регламентує відносини щодо розподілу майнових прав інтелектуальної власності на об'єкти, створені на підставі трудового договору: майнові права на такі об'єкти належать спільно роботодавцеві та працівникові, що створив такі об'єкти, якщо інше не встановлено трудовим договором.

Спеціальні закони про інтелектуальну власність містять норми, що виключне майнове право на службовий твір чи службовий винахід належить роботодавцю, якщо інше не передбачено трудовим договором і/чи цивільно-правовим договором між автором і роботодавцем. У зв'язку з наведеним, виникає питання, який правовий документ потрібно застосовувати: пізніше прийнятий Цивільний кодекс України, що містить загальну норму, яка вказує про спільність прав роботодавця і працівника на службовий об'єкт інтелектуальної власності чи раніше прийняті спеціальні закони, які свідчать про належність даних прав роботодавцю? Відповідь на нього міститься в ст. 4 ЦК України, де зазначено, що ЦК України є основним актом цивільного законодавства України, а інші закони України мають прийматися відповідно до Конституції України та Кодексу, тобто, до відносин, пов'язаних з розподілом прав на службові твори застосовується положення ст. 429 ЦК України. Але, без-

умовно, законодавець мав би усунути зазначену колізію.

Подібна ситуація склалась і стосовно регламентації відносин щодо реєстрації договорів у сфері інтелектуальної власності. Частина 2 ст. 1114 ЦК України містить положення, що факт передання виключних майнових прав інтелектуальної власності, які відповідно до Цивільного кодексу України або іншого закону є чинними після їх державної реєстрації, підлягає державній реєстрації. Враховуючи, що права на об'єкти патентного права, компонування інтегральної мікросхеми та торговельні марки набувають чинності з моменту їх реєстрації, то договір про передання майнових прав на такі об'єкти є чинним з моменту його державної реєстрації. Однак спеціальне законодавство містить інші вимоги до державної реєстрації договорів про передачу прав на об'єкти промислової власності, встановлюючи факультативність такої реєстрації. Оскільки Цивільний кодекс України є основним актом цивільного законодавства (ч. 2 ст. 4), то його норми мають пріоритет над положеннями спеціальних законодавчих актів, а тому застосовується підхід, визначений у Кодексі.

Норми Цивільного кодексу України подекуди також далекі від досконалості, а законодавче викладення окремих положень норм кодексу не сприяє однозначному їх застосуванню. Найбільш курйозною у цьому аспекті є норма ст. 488 ЦК України, що стосується правового регулювання строків чинності майнових прав інтелектуальної власності на сорти рослин і породи тварин, частина четверта цієї статті повністю, дослівно, збігається із ч. 6.

Недоліки чинного законодавства щодо регулювання відносин у сфері розпорядження майновими правами інтелектуальної власності позначилися на практиці. Наприклад, Закон України «Про авторське право і суміжні права» виділяє такі види авторського договору як авторський договір про пе-

РЕФОРМУВАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА

редачу виключного права на використання твору та авторський договір про передачу невиключного права на використання твору. Однак, Закон дає визначення виключного права лише як майнового права особи щодо твору, виконання, фоно- та відеограми та іншого об'єкту суміжних прав. З положень Закону можна зробити попередній висновок, що оскільки виключне право — це майнове право, то невиключне — це особисте немайнове право інтелектуальної власності. Однак загальновідомо, що особисті немайнові права — не можуть бути відчужені на підставі договору, це суперечить конструкції такого права як немайнового блага, що є невід'ємним від особи та позбавлене економічного змісту.

Лише на підставі системного тлумачення Закону України «Про авторське право і суміжні права» у його порівнянні з Цивільним кодексом України можна визначити, що авторський договір про передачу невиключного права — це договір про надання невиключного дозволу на використання творів чи об'єктів суміжних прав. Тобто за таким авторським договором права не передаються (не відчужуються), а правонабувач лише отримує дозвіл на їх використання в межах, встановлених умовами цього договору. Однак існування такої термінології у Законі, безумовно, не сприяє визначеності правових норм.

Реформування системи правової охорони об'єктів інтелектуальної власності має передбачати усунення недоліків законодавчого механізму набуття прав на результати інтелектуальної, творчої діяльності, створення правових засад надійного захисту прав творців та їхніх правонаступників, недопущення випадків зловживання правами інтелектуальної власності окремими особами.

Не є таємницею, що в сучасних умовах в Україні набагато простіше отримати патент на корисну модель або промисловий зразок, що видається за результатами формальної експертизи, ніж визнати його недійсним. Така ситуація

привела до поширення у вітчизняних реаліях випадків «патентного тролінгу», тобто отримання недобросовісними заявниками охоронних документів на прості технічні чи художні рішення з метою створення перешкод чи отримання винагороди від суб'єктів господарювання, які впродовж тривалого часу їх використовують у своїй підприємницькій діяльності. Тривалість судового розгляду справ про визнання недійсним охоронних документів на об'єкти інтелектуальної власності, витратність процесу, необхідність проведення судової експертизи, можливість апеляційного та касаційного оскарження прийнятого судового рішення та інші чинники, безумовно, не сприяють належному захисту прав суб'єктів від зловживань у сфері прав інтелектуальної власності. У підсумку навіть винесене судове рішення про визнання недійсним патенту не перешкоджає недобросовісному заявникові ще раз подати нову заявку на те ж саме технічне чи художнє рішення й отримати новий охоронний документ.

За цих обставин наголошуємо, що реформування система охорони інтелектуальної власності має передбачати комплект заходів боротьби із зловживанням патентними правами. Це, зокрема, запровадження адміністративної процедури визнання недійсним виданих охоронних документів (патентів та свідоцтв) апеляційним органом патентного відомства з можливістю оскарження винесеного рішення в судовому порядку; запровадження, поряд із формальною процедурою, процедури перевірки заявлених технічних рішень по суті (на предмет локальної новизни — для корисних моделей та індивідуального характеру — для промислових зразків); встановлення відповідальності для суб'єктів, які зловживають правами інтелектуальної власності тощо.

Ще одним важливим напрям реформування системи охорони об'єктів інтелектуальної власності має стосуватися

закріплення у законодавстві граничних строків винесення рішення щодо заявлених для охорони результатів інтелектуальної, творчої діяльності. Наразі чинне законодавство чітко фіксує строки подання матеріалів заявки, строки пріоритету, строки сплати зборів за розгляд заявок, державного мита за видання охоронних документів та зборів публікацію відомостей за їх видачу, строки сплати зборів за продовження чинності охоронних документів тощо. Проте загалом відсутній строк розгляду заявок та винесення рішення патентним відомством про охорону чи відмову в наданні правової охорони заявленого об'єкта.

Нарешті в законодавстві встановлені строки для розгляду звернень, скарг і заперечень громадян, строки судового розгляду, проведення досудового дізнання, слідства тощо. Проте, на відміну від інших сфер діяльності державних органів, у національному законодавстві не зафіксований жодний строк прийняття рішення патентним органом за результатами проведення реєстраційних або патентних процедур. На практиці зазначене призводить не лише до затягування та невиправданій тривалості процесу набуття прав на об'єкти інтелектуальної власності, але й до появи так званих прискорених експертиз (зокрема, щодо знаків для товарів і послуг), які не лише не передбачені чинним законодавством, але і є підставою для додаткових фінансових надходжень патентного відомства. Набуття прав інтелектуальної власності має базуватися на принципах правової визначеності та прозорості діяльності державних структур, відповідальності держави перед людиною за свою діяльність. За цих умов констатуємо необхідність реформування законодавства у сфері охорони інтелектуальної власності також з огляду на потребу вирішення зазначених проблем.

Підбиваючи підсумки розгляду деяких засад реформування законодавства, що регулює відносини інтелекту-

альної власності, варто констатувати, що реалізація інноваційної моделі розвитку України не можлива створення сучасної системи нормативного регулювання відносин у сфері охорони результатів інтелектуальної діяльності, яка б забезпечувала надійний захист прав суб'єктів творчості, гарантувала дотримання їхніх прав, охорону від можливих правопорушень. У межах однієї публікації неможливо розглянути всі проблеми та недоліки регламентації відносин інтелектуальної власності. Відзначимо лише, що реалізація Концепції реформування державної системи правової охорони інтелектуальної власності не повинна обмежуватися формальним перегрупуванням системи органів державної влади, уповноважених здійснювати державну політику у сфері інтелектуальної власності та поверненими законодавчими змінами. Реформування системи охорони інтелектуальної власності має забезпечити впровадження глибинних законодавчих трансформацій, приведення існуючого нормативного масиву у відповідність до підходів, визначених Цивільним кодексом України та у нормах Угоди про асоціацію, закріплення засад правової визначеності, строкості та прозорості діяльності державних органів, створення юридичних механізмів реалізації та ефективного захисту прав суб'єктів на результати інтелектуальної, творчої діяльності. Наразі вирішення зазначених проблем регулювання відносин інтелектуальної власності залишається перспективним завданням вітчизняної правової системи, яке потребує свого нагального розв'язання. ♦

Список використаних джерел / List of references

1. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.1993 р. № 3792-XII // Відомості Верховної Ради України. 1994. № 13. Ст. 64.
Zakon Ukrainy «Pro avtorske pravo i sumizhni prava» vid 23.12.1993 r. № 3792-XII [in]: Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 1994. № 13. St. 64.
2. Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» // Відомості Верховної Ради. 1994. № 7. Ст. 32, у редакції від 01.06.2000 р.
Zakon Ukrainy «Pro okhoronu prav na vynakhody i korysni modeli» [in]: Vidomosti Verkhovnoi Rady. 1994. № 7. St. 32 u redaktsii vid 01.06.2000 r.
3. Закон України «Про охорону прав на промислові зразки» від 15.12.1993 р. // Відомості Верховної Ради. 1994. № 7. Ст. 34.
Zakon Ukrainy «Pro okhoronu prav na promyslovi zrazky» vid 15.12.1993 r. [in]: Vidomosti Verkhovnoi Rady. 1994. № 7. St. 34.
4. Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» від 15.12.1993 р. // Відомості Верховної Ради України. 1994. № 7. Ст. 36.
Zakon Ukrainy «Pro okhoronu prav na znaky dlia tovariv i posluh» vid 15.12.1993 r. [in]: Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 1994. № 7. St. 36.
5. Закон України «Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем» від 05.11.1997 р. // Відомості Верховної Ради. 1998. № 8. Ст. 28.
Zakon Ukrainy «Pro okhoronu prav na topografii intehralnykh mikroskhem» vid 05.11.1997 r. [in]: Vidomosti Verkhovnoi Rady. 1998. № 8. St. 28.
6. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40. Ст. 356.
Tsyvilnyi kodeks Ukrainy [in]: Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2003. № 40. St. 356.
7. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Угоду ратифіковано із заявою Законом № 1678-VII від 16.09.2014 р. // Офіційний вісник України. 2014. № 75. Т. 1. С. 83. Ст. 2125.
Uhoda pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odniiiei storony, ta Yevropeiskym Soiuzom, Yevropeiskym spivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikhnimy derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony. Uhodu ratyfikovano iz zaiavoiiu Zakonom № 1678-VII vid 16.09.2014 r. [in]: Ofitsiyni visnyk Ukrainy. 2014. № 75. T. 1. S. 83, St. 2125.
8. Андрощук Г. Європейська стратегія охорони промислової власності (частина 1) // Теорія і практика інтелектуальної власності. 2013. № 4. С. 32–42. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Triv_2013_4_6.
9. Андрощук Г. Європейська стратегія охорони промислової власності (частина 1) [in]: Теорія і практика інтелектуальної власності. 2013. № 4. С. 32–42. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Triv_2013_4_6.
10. Право інтелектуальної власності Європейського Союзу та законодавство України / [Ю. М. Капіца та ін]; за ред. Ю. М. Капіци; Держ. департамент з питань адапт. законодавства, Центр інтелектуал. власності та передачі технологій НАН України. К.: Слово, 2006. 1101 с.
11. Право інтелектуальної власності Європейського Союзу та законодавство України / [Іу. М. Капіца та ін]; за ред. Іу. М. Капіци; Держ. департамент з питань адапт. законодавства, Тсентр інтелектуал. власності та передачи технolohii NAN Ukrainy. К.: Слово, 2006. 1101 с.

10. Кузнецова Н., Кохановська О. Проблеми захисту прав інтелектуальної власності в Україні // *Право України*, 2011, № 3. URL: <http://www.info-prensa.com/article-900.html>.
- Kuznietsova N., Kokhanovska O. Problemy zakhystu prav intelektualnoi vlasnosti v Ukraini [in]: *Pravo Ukrainy*, 2011, № 3. URL: <http://www.info-prensa.com/article-900.html>.
11. Кузнецова Н. С., Кохановська О. В. Сучасне приватне право України: вектори європейського розвитку // *Вісник Національної академії правових наук України*. 2016. № 3. С. 49–55. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vapny_2016_3_13.
- Kuznietsova N. S., Kokhanovska O. V. Suchasne pryvatne pravo Ukrainy: vektory yevropeiskoho rozvytku [in]: *Visnyk Natsionalnoi akademii pravovykh nauk Ukrainy*. 2016. № 3. S. 49–55. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vapny_2016_3_13.
12. Орлюк О. П. Захист прав інтелектуальної власності в контексті європейської інтеграції // *Вісник Національної академії правових наук України*. 2016. № 3. С. 58–74. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vapny_2016_3_15.
- Orliuk O.P. Zakhyst prav intelektualnoi vlasnosti v konteksti yevropeiskoi intehratsii [in]: *Visnyk Natsionalnoi akademii pravovykh nauk Ukrainy*. 2016. № 3. S. 58–74. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vapny_2016_3_15.
13. Харитонов О. І. Правовідносини інтелектуальної власності, що виникають внаслідок створення результатів творчої діяльності (концептуальні засади): моногр. Одеса: Фенікс, 2011. 346 с.
- Kharytonova O. I. Pravovidnosyny intelektualnoi vlasnosti, shcho vynykaiut vnaslidok stvorennia rezultativ tvorchoi diialnosti (kontseptualni zasady): monohr. Odesa: Feniks, 2011. 346 s.
14. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.06.2016 р. № 402-р «Про схвалення Концепції реформування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні» // *Офіційний вісник України*. 2016. № 44. Стор. 48. Ст. 1625.
- Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 01.06.2016 r. № 402-r «Pro skhvalennia Kontseptsii reformuvannia derzhavnoi systemy pravovoi okhorony intelektualnoi vlasnosti v Ukraini» [in]: *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*. 2016. № 44. Stor. 48. St. 1625.
15. Постанова Кабінету Міністрів України від 23.08.2016 р. № 585 Деякі питання оптимізації діяльності центральних органів виконавчої влади державної системи правової охорони інтелектуальної власності // *Офіційний вісник України* від 16.09.2016. № 71. Ст. 15. Ст. 2374.
- Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 23.08.2016 r. № 585 Deiaki pytannia optyimizatsii diialnosti tsentralnykh orhaniv vykonavchoi vlady derzhavnoi systemy pravovoi okhorony intelektualnoi vlasnosti [in]: *Ofitsiyni visnyk Ukrainy* vid 16.09.2016. № 71. St. 15. St. 2374.
16. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. // *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. Ст. 131.
- Kryminalnyi kodeks Ukrainy vid 05.04.2001 r. [in]: *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2001. № 25–26. St. 131.

Надійшла до редакції 27.06.2017 р.

Кодинець А. Реформування законодавства в сфері інтелектуальної власності: напрямки, проблеми, перспективи. В статті досліджуються концептуальні основи реформування системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні і норми діючого законодавства, регулюючі відносини в сфері охорони прав на результати інтелектуальної діяльності. Аналізуються положення законодавства України, деталізуються шляхи його удосконалення, описуються кроки, здійснювані в цьому напрямку в Україні. В межах предмету дослідження відзначаються проблеми нормативного регулювання відносин інтелектуальної власності, вказується на протиріччя положень спеціальних законів про інтелектуальну власність і норм Цивільного кодексу України, формуються висновки щодо удосконалення національної системи правової охорони інтелектуальної власності.

Ключові слова: інтелектуальна власність, концепція, реформування, державна система охорони інтелектуальної власності, об'єкти інтелектуальної власності, громадянське законодавство

Kodynets A. Reform of legislation in the sphere of intellectual property: directions, problems, prospects. In the article are explored the conceptual basis for reforming the system of legal protection of intellectual property in Ukraine and the norms of the current legislation regulating relations in the sphere of protection the rights to the results of intellectual activity. The provisions of the legislation of Ukraine are analyzed, the ways of its improvement are detailed, the steps taken in this direction in Ukraine are described. Within the scope of the subject of the study, it is noted that there are problems in the regulatory regulation of intellectual property relations, different contradictions between the provisions of special laws on intellectual property and the norms of the Civil Code of Ukraine, conclusions are formulated on improving the national system of legal protection of intellectual property.

The article examines the provisions of the Association Agreement between Ukraine and the European Union, Chapter 9 of which contains the requirements and standards on the protection of intellectual property rights. In article analyzes the norms of civil legislation of Ukraine, examines the ways of its improvement, and describes the steps taken in this direction in Ukraine.

Implementation of innovative model of Ukraine is not possible without the creation a modern system of regulatory relations in the field of protection of intellectual property that would ensure protection of human subjects of creative work (authors, artists, inventors), guaranteeing observance of their rights, protection against possible violations.

The first steps in improving legal mechanism in the use of results of intellectual and creative activities are laid in adopted in 2003 by the Civil Code of Ukraine, which not only greatly expanded the scope of intellectual property rights, but also significantly enriched its substance. In the Civil Code of Ukraine relations in the field of intellectual property was first fixed in a separate structural part (4 book «Intellectual Property Rights»), which indicates their importance to private law.

Further improvement of regulatory relations in the field of creative works provides detailed provisions of the Civil Code at laws, regulations, creating reliable mechanisms of implementation and protection of their subjects. It is necessary also to bring existing normative material in accordance with the general concepts and approaches identified Civil Code of Ukraine with regard to the Association Agreement concluded between Ukraine and the European Union, Chapter 9 of which (Articles 157-252) contains requirements and standards related intellectual property rights.

Key words: intellectual property, concept, reform, state system of intellectual property protection, objects of intellectual property, civil legislation